

آقای دکتر، شما چهار دوره نماینده مجلس بودید؛ تفاوت مجلس دهم را با دوره‌های گذشته در واقع در چه چیزی می‌بینید؟ اصلاً تفاوتی قائل می‌شوید یا خیر؟

همه دوره‌ها با همدیگر تفاوت‌هایی دارند. این دوره یک تفاوت اساسی هم دارد و آن فقدان اکثریت قاطع است. یعنی ما الان سه مجموعه داریم؛ جریانی پایبند مبانی اصولگرایی است و جریانی پایبند اصلاح‌طلبی و گروه سوم تعداد قابل توجهی هستند که الزاماً خودشان را جزو هیچ کدام از این دو جریان نمی‌دانند. به عبارت دیگر نیمی از مجلس رسماً در هیچ کدام از این جریانات قرار ندارد و موردی عمل می‌کند. بنابراین مجلس سیالی داریم. منظورم الزاماً فراکسیون مستقلی نیست. البته یک فراکسیون بینابین به نام مستقلان هم هستند. آنها خودشان هم وزنی بیشتریتر از این دو فراکسیون ندارند. تعداد قابل توجهی از نمایندگان خودشان را عضو فراکسیون‌ها نمی‌دانند یا اگر هم در جلسات یکی شرکت می‌کنند، الزاماً پایبند به آن نیستند. در نتیجه در موقعیت‌های خاص، وضعیت غیرقابل پیش‌بینی در مجلس جریان دارد و در هر موضوع خاصی صفت‌بندی‌های متفاوتی شکل می‌گیرد. این تفاوت اساسی است.

از لحاظ کیفی مجلس را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

خیلی روشن نیست که چرا مجلس در مسائل جدی تمایل زیادی به دخالت و ورود نشان نمی‌دهد؛ چه در کمیسیون‌ها چه در صحن علنی. به عنوان مثال، تصمیمی در قانون برنامه گرفته شده بود که فاصله در یافتن‌ها در حقوق‌بگیران دولتی تعریف نشود و تا برای فاصله زیاد پاداش‌ها، ضابطه عادلانه‌ای وجود داشته باشد. همین چارچوب را هم کمیسیون با فراز و نشیب‌هایی تصویب کرد. در صحن این دو مصوبه حذف شد. یابرخ کمیسیون‌ها سعی می‌کنند لوابح طرح‌های مفصلی را که نیاز به کارشناسی و دقت دارد، رد کنند. مثلاً اخیراً طرح بسیار مهمی برای یکی از کمیسیون‌های مجلس رد شد که مربوط به دب هیاری‌ها بود. دب هیاری‌ها اهمیت فراوانی در کشور دارند و در روستاهایی که در معرض خطر کاهش و مهاجرت هستند، نقش تثبیت‌کننده ایفا می‌کنند؛ رد کلیات یعنی پاک کردن صورت مسئله و جلوگیری از آذن ورود به موضوع. امیدواریم در صحن علنی مجلس با این تصمیم مخالفت بشود. طراحان نامهای را امضا و ارائه کردند که دوبار در صحن کلیاتش به بحث گذاشته بشود. موارد مشابه دیگر هم داریم. مجلس در موارد دیگری مثل طرح ۱۰ ماده‌ای مربوط به فرهنگیان و آموزش و پرورش که می‌توانست اقتصاد آموزش و پرورش را متحول کند نیز به همین ترتیب عمل کرد. به طور کلی معطل ماندن برخی طرح‌ها در کمیسیون‌ها نهایتاً به بی‌خاصیت یا کم اثر کردن طرح می‌انجامد. به هر روی در موضوعات مهم،

جسارت ورود مجلس عملاً کمرنگ شده‌است هرچند تلاش وجود دارد این شرایط بر گرایش اصلاح و جبران شود، مثلاً در مورد بسیاری از احکام برنامه ششم که آن هم تاکنون با استقبال دولت موافق نشده.

چرا جوازت کمیسیون کمرنگ شده‌است؟

یکی از علل می‌تواند فقدان ظرفیت‌های کمیسویی با اکثریت قاطع باشد، هیچ اتاق فکری در مجلس اکثریت ندارد. در نتیجه موضوعات روزمره بیشتر طالب دارد تا موضوعات کلان کشور. مثلاً در کمیسیون‌ها تمایل بیشتری به دید و بازدیدها، آشنایی با مسئولان و جلساتی که بیشتر جنبه آشنایی و توجیه دارند وجود دارد تا نظرات یا تقنین. آن آشنایی‌ها ممکن است منسأ و مورد نیاز با پیشگویی‌های مربوط به حوزه‌های انتخاباتی باشد. به‌طور کلی ظاهراً در این دوره موارد ملموس تر و نزدیک‌تر به مسائل حوزه انتخابیه پیش از خط مشی‌گذاری‌های ملی به چشم می‌آید. این حس جدی غالب است که چه‌سا مردم متوجه نشوند آنها در موضوعات کلان کشوری چه تلاشی می‌توانند داشته‌باشند.

نمایش تجربه کافی و نبود پیشینه سیاسی منتخبان دهم تا چه میزان روی کیفیت مجلس تأثیر داشته‌است؟

در دوره‌های گذشته ما افراد با تجربه‌تر و قدیمی‌تر زیادتر داشتیم. مجموعه‌ای که اشراف بیشتری بر موضوع قانونگذاری دارند، به حداقل رسید. در مرکز کشور که نمایندگان آنها تأثیرگذار هستند، به جای افراد مطرح ملی، افرادی بیشتر به خاطر گرایش سیاسی مورد موفقیت‌گزیرت مردم تهران قرار گرفتند. حتی آنهایی هم که دارای تجربه و سابقه هستند خیلی روشن نیست که چرا فعال نیستند. از طرف‌ها و لوابح، با هر گرایی می‌توانند منسأ اتفاقات و تحولات جدید باشند و اقدامات مؤثری را در حوزه‌های تعیین‌کننده شکل بدهند و رقم بزنند. بیشتر یک نوع روزمرگی حاکم است تا موضع ابتکار و تأثیر نکرد.

از مطالبات شش‌گانه رهبری از مجلس دهم در سال گذشته، تصویب قوانین باکیفیت و قوانین ضدفساد بوده؛ به نظر شما مجلس (با مشخصاتی که اشاره شد) توانسته در این مسیر حرکت کند؟

نظر شکل‌لی بله، چون ما مواجه هستیم با کاهش گزارش‌ها از طرف کمیسیون‌ها، یعنی کاهش عملاً رخ می‌دهد. البته سه قانون در اینن مجلس نهایی شده است که برخی ویژگی‌های مد نظر رهبری را دارد؛ یکی قانون برنامه ششم بود، دیگر نهایی شدن قانون احکام دائمی برنامه توسعه و نهایتاً قانون بودجه. بنابراین از نظر شکلی ظاهراً توجه شده، ولی مجلس جسورانه وارد موضوعاتی مثل اقتصاد مقاومتی و رفع اهماستات مختلف اجرایی نشد و به طور جدی ورود نکرد.

«انتقابی‌گری» از جمله دیگر شاخص‌های شش‌گانه رهبری بود مبنی بر اینکه مجلس قانون باید با اقدامات خصمانه دولت و کنگره امریکا برخورد جدی و انقلابی کند؛ ارزیابی شما از تحقق چنین مطالبه‌ای چه می‌باشد یا تأثیر چه‌ای به‌اینکه اتفاقاتی مانند سلفی گرفتن

در گفت‌وگوی «جوان» با دکتر محمدحسین فرهنگی عملکرد مجلس دهم نقد شد

دیوان محاسبات در نظارت بر دولت سهل‌انگار شده است

دید و بازدید کمیسیون‌ها و مسئولان جای نظارت کلان را گرفته است

مصطفی‌میرانیان/جوان

محمد اسماعیلی
مجلس دهم را می‌توان کم‌جسارت، سیال و غیرقابل پیش‌بینی توصیف کرد؛ این صفات را می‌توان در عملکرد دوساله آن و در مواجهه با مسائل مختلف به روشنی مشاهده کرد. حتی مهم‌ترین بازوی نظارتی آن یعنی دیوان محاسبات کشور که نقش مؤثری در نظارت مجلس بر دولت دارد هم عملاً از وظایف و مأموریت‌های خود فاصله گرفته و بیشتر به یک نهاد توجیه‌گر سیاست‌های دولت تبدیل شده است. غیبت یک فراکسیون قوی، تأثیرگذار و حداکثری در کنار چهره‌های

برخی از نمایندگان نیز در سطح رسانه‌های داخلی و خارجی بر جسته‌شده؟
بالاخره یک نماینده باید شأن خودش را اجل از این رفتارها ببیند. این رفتار کار نسبیکی بود که در افکار عمومی منفی ارزیابی شد اما اینکه ما بتوانیم این موضوع را به یک مجلس تعمیم بدهیم به نظر می‌رسد سنجیده نیست.
در بعد انقلابی‌گری آیا مجلس توانسته با مقامات غربی مذاکره و مقابله به مثل چشمگیری داشته باشد؟
مقابله به مثل را باید توضیح داد و تعریف کرد؛ اگر مقابله به مثل، به معنی اشتراک در شیوه‌هایی است که آنها اعمال می‌کنند، ابزار آن در اختیار ما نیست. آنها ابزار فشار مالی بر شرکت‌های در سطح دنیا را بگیر می‌کنند و حساب‌های آنها‌گاه در کنترل امریکایی‌ها است. گاهی ارز‌های مورد استفاده‌شان در کنترل امریکایی‌هاست، لذا در این قبیل موارد، آنچه آنها دارند، ما نداریم. در مقابل ابزارهایی در اختیار ما هست. مثلاً در ارتباط با نقشی که بین ملت‌ها داریم، امریکا علاوه بر این، حداقل در منطقه غرب آسیا و منطقه‌ای که ما در آن هستیم، همین هم آنها را به شدت عصبی کرده و این روزها، بنا توجه به عرف بین‌المللی رفتارهای ناهنجارتری از خود نشان می‌دهند. ما هم در منطقه ابزاری داریم؛ ابزار‌های ما ختنی کردن تدابیری است که امریکایی‌ها خیلی وقت است به دنبال آن هستند. شکست آنها را از ما می‌دهد. بنابراین اگر ابزار‌ها و شیوه‌ها را مینا قرار دهیم، ابزار‌های آنها در اختیار نیست. اما تأثیرگذاری ما در منطقه به مراتب بیشتر از تأثیرگذاری امریکایی‌هاست که نمونه آن فاصله گرفتن ترکیه و روسیه از امریکاست. در میدان‌هایی مثل یمن، سوریه، عراق یا لبنان کل صحنه در اختیار سیاست‌های همسوا با جمهوری اسلامی ایرانی است. اگر اینها را در کنار یکدیگر بگذاریم می‌توانیم بگوییم جمهوری اسلامی با استفاده از ابزار‌های خودش موفق‌تر از امریکایی‌ها بوده‌است. مجلس هم با ابزار‌های خود با امریکا مقابله می‌کند نه ابزار‌های مشابه. در مقابله به مثل، طرحی که چندی پیش در مجلس تصویب شد، مصوبه خوبی بود.

کدام طرح؟

طرح مقابله با نقض حقوق بشر و اقدامات ماجراجویانه و تروریستی امریکا در منطقه، که در آن تقویت جنبه دفاعی کشور و تقویت جریان موشکی در کشور برخلاف نظر امریکا، تصویب و به دولت ابلاغ شد.
عملکرد مجلس در مقابله با امریکا کمرنگ نیست؟ در شرایطی که می‌توانست همانند پارلمان کشوری مثل روسیه به مقابله هدفمند با امریکایی‌ها بپردازد؛ چرا که اخیراً کمیته امور خارجه شورای فدراسیون روسیه از مذاکرات پارلمانی این کشور با پارلمان‌های ۵+۱ برای تعدیل نقش کنگره در فرآیند مذاکرات هسته‌ای تعاملاتی داشته اقدامات ضدبرجامی کنگره امریکا را محدود کند؟
اینها کمرنگ شدن نیست. در واقع تأثیرگذاری جمهوری اسلامی ایران در کشوری مثل روسیه است زیرا به سرع دست رقیب ما را برای بازگرداندن

گفت‌وگو

در گفت‌وگوی «جوان» با دکتر محمدحسین فرهنگی عملکرد مجلس دهم نقد شد

دیوان محاسبات در نظارت بر دولت سهل‌انگار شده است

دید و بازدید کمیسیون‌ها و مسئولان جای نظارت کلان را گرفته است

دید و بازدید کمیسیون‌ها و مسئولان جای نظارت کلان را گرفته است
دو وظیفه عمده مجلس، قانونگذاری و نظارت است؛ حال مجلس دهم بر اساس اصل نظارت، توانسته عملکرد مناسبی در جهت برخورد با حقوق‌های نجومی (با توجه به انتقاداتی که نسبت به دیوان محاسبات وجود دارد) یا بحث سؤال و استیضاح وزرای کم‌کار داشته باشد؟
موضوعات متنوعی است؛ اینها یک موضوع نیست. موضوع حقوق‌های نجومی که حتماً باید نظام با آن برخورد می‌کرد و بعد از این هم باید برخورد کند (هرچند در این دو سال برخوردی صورت نگرفت). البته برخورد‌های پرانگنده صورت گرفت، موضع‌گیری‌ها هم اتفاق افتاد، درحالی که جریانی تلاش می‌کرد حقوق‌های نجومی را دارای پایه قانونی عنوان کند که خیلی آزاردهنده بود. در مقابل حرکت جدی و مؤثری هم صورت نگرفت. خیلی هم تلاش کردیم مثلاً پاداش پایان خدمت را منضبط کنیم (اسم پاداش روی آن است. اینکه یک نفر بیش از یک میلیارد پاداش بگیرد آن یکی ۲۰۰ میلیون تومان پاداش، تناسبی با هم ندارند). البته درعین ناپوری مصوبه اتفاق نیفتاد و وارد صحن شد که با آن هم موافقت نشد و حذف شد.
در موضوع حقوق‌های نجومی دیوان محاسبات گزارش‌های ضعیفی ارائه کرد. البته موضوع دیوان محاسبات را باید فراتر از حقوق‌های نجومی بررسی کنیم. حس می‌کنم در این دوره دیوان محاسبات نسبت به موضوع نظارت بر دولت بسیار سهل‌انگار شده‌است و مجموعه‌ای شکل گرفته که توجیه‌گری دولتی را که می‌توانست انجام بدهد یا انجام ندهد، به عنوان انحراف گزارش می‌کردند. در این دوره، حتی تکالیف هم به سه طور جدی به عنوان انحراف گزارش نمی‌شود یا از کنارش می‌گذرد. در استان‌ها ما شاهد وضعیت بدتری هستیم. در بعضی از استان‌ها رسماً مسئولان دولتی اعلام می‌کنند از اینکه دیوان محاسبات کاری به کار دست‌نگاه‌ها ندارد، تشکر می‌کنیم! بنابراین در خود دیوان هم مقدری شرایط اولیه دگرگون شده و حساسیت وجود ندارد و حتی با انعکاس مسائل هم مدیران موجود در دیوان، نسبت به موضوعات‌های خودشان حساسیتی نشان نمی‌دهند.

دو وظیفه عمده مجلس، قانونگذاری و نظارت است؛ حال مجلس دهم بر اساس اصل نظارت، توانسته عملکرد مناسبی در جهت برخورد با حقوق‌های نجومی (با توجه به انتقاداتی که نسبت به دیوان محاسبات وجود دارد) یا بحث سؤال و استیضاح وزرای کم‌کار داشته باشد؟
موضوعات متنوعی است؛ اینها یک موضوع نیست. موضوع حقوق‌های نجومی که حتماً باید نظام با آن برخورد می‌کرد و بعد از این هم باید برخورد کند (هرچند در این دو سال برخوردی صورت نگرفت). البته برخورد‌های پرانگنده صورت گرفت، موضع‌گیری‌ها هم اتفاق افتاد، درحالی که جریانی تلاش می‌کرد حقوق‌های نجومی را دارای پایه قانونی عنوان کند که خیلی آزاردهنده بود. در مقابل حرکت جدی و مؤثری هم صورت نگرفت. خیلی هم تلاش کردیم مثلاً پاداش پایان خدمت را منضبط کنیم (اسم پاداش روی آن است. اینکه یک نفر بیش از یک میلیارد پاداش بگیرد آن یکی ۲۰۰ میلیون تومان پاداش، تناسبی با هم ندارند). البته درعین ناپوری مصوبه اتفاق نیفتاد و وارد صحن شد که با آن هم موافقت نشد و حذف شد.
در موضوع حقوق‌های نجومی دیوان محاسبات گزارش‌های ضعیفی ارائه کرد. البته موضوع دیوان محاسبات را باید فراتر از حقوق‌های نجومی بررسی کنیم. حس می‌کنم در این دوره دیوان محاسبات نسبت به موضوع نظارت بر دولت بسیار سهل‌انگار شده‌است و مجموعه‌ای شکل گرفته که توجیه‌گری دولتی را که می‌توانست انجام بدهد یا انجام ندهد، به عنوان انحراف گزارش می‌کردند. در این دوره، حتی تکالیف هم به سه طور جدی به عنوان انحراف گزارش نمی‌شود یا از کنارش می‌گذرد. در استان‌ها ما شاهد وضعیت بدتری هستیم. در بعضی از استان‌ها رسماً مسئولان دولتی اعلام می‌کنند از اینکه دیوان محاسبات کاری به کار دست‌نگاه‌ها ندارد، تشکر می‌کنیم! بنابراین در خود دیوان هم مقدری شرایط اولیه دگرگون شده و حساسیت وجود ندارد و حتی با انعکاس مسائل هم مدیران موجود در دیوان، نسبت به موضوعات‌های خودشان حساسیتی نشان نمی‌دهند.

عمل این سهل‌انگاری را در چه می‌بینید؟

فکر می‌کنم یک رفتار مهربانانه‌تری در نظارت دیوان حاکم شده و حساسیت‌ها به حداقل رسیده‌است. من زحمات مستشاران و عزیزان دیوان را زیر سؤال نمی‌برم، اما در جمع‌بندی حساسیت‌ها کاهش پیدا کرده‌است. چرا مجلس در قبالت دیوان محاسبات به وظایف خود عمل نمی‌کند؟

فراکسیون منسجمی وجود ندارد. اگر گروهی فشار بیاورد گروه‌های دیگر اعتراض می‌کنند و جاده دقیق‌تری به کار ببریم بگوییم که حساسیت‌ها کاهش مطالب از طرف نمایندگان، این کار صورت می‌گیرد، تماس‌ها و گلاجهایی هست ولی شاهد اقدام مؤثر و مناسبی از سوی مسئولان دیوان محاسبات نیستیم.

رئیس مجلس تذکره‌هایی یا به نوعی صحبت‌هایی با رئیس دیوان محاسبات در جهت مر نفع کردن این مسائل داشتند؟

خبیر ندارم
جلسه‌رای اعتماد به وزرای پیشنهادی دولت دوازدهم را چگونه ارزیابی می‌کنید یا توجه به اینکه عملکرد نمایندگان در جلسه رأی اعتماد (مثلاً به عنوان مخالف وزیر مربوطه ثبت کرده‌اما در موافقت با وی سخن می‌گفتند) را بسیاری شاخص بی‌کیفیت بودن مجلس دهم می‌دانند؟

بله این انتقاد وارد است؛ همان زمان هم به دوستان گفتیم، اما همین دوستان اظهار می‌کردند که مخالفت خواهیم کرد اما در مخالفت‌هایشان شاهد حتی دفاع هم بودیم. مثلاً در مورد وزیر راه و شهرسازی یکی از آقایان در مقام انتقاد به مخالفت، شروع کرد به حمله به شهردار تهران آقای قالیباف. لذا این بداخلاقی است، از بین بردن فرصت‌هاست.

مجموعه ضعف‌های مورد اشاره در مورد مجلس، می‌تواند به علت واکسینه شدن مجلس در برابر فساد و رانت باشد؟
می‌توانیم عبارت دقیق‌تری به کار ببریم بگوییم که حساسیت‌ها کاهش پیدا کرده‌است؛ حساسیت‌هایی که معمول بوده در مجالس به حداقل رسیده است و افرادی که خلاف این وضعیت حرکت می‌کنند، هم در رسانه‌ها و هم در داخل مجلس در واقع منزوی می‌شوند. به همین دلیل انگیزه زیادی برای ابراز وجود به اظهارنظر پیدا نمی‌کنند.
تشکر می‌کنم از زمانی که در اختیار ما قرار دادید. بنده هم سپاسگزارم از زحمات روزنامه «جوان» از اول تأسیس تا الان.

ما نیست. اما اینکه ما هر زمانی، به فرض ۱۰ روز دیگر یا یک سال دیگر، در هر مقطعی اگر دیدیم اروپایی‌ها بیوستند به امریکا، و امریکا رسماً اعلام کرد از برجام خارج شده‌است، دیگر به قول شما چیزی باقی نمی‌ماند که ما متعهد بهمانیم. آن چیزی که به عنوان دستاوردهای ما باقی می‌ماند توجیه افکار عمومی خودمان و توجیه سیاستمداران دنیا و جامعه بین‌المللی است که از ابتدا هم ما مشکل به تفاهم نرسیدن این مسئله نبوده‌ایم؛ موضوعی که قبل از آغاز مذاکرات مورد تردید جدی افکار عمومی در داخل و خارج بود. قبل از مذاکرات ادعا می‌شد آنها آماده‌اند و جمهوری اسلامی مخالفت می‌کند اما امروز همه چیز آشکار شده‌است. در این صورت آغاز سریع غنی‌سازی و تداوم بی‌بازگشت فعالیت‌های هسته‌ای هم توجیه دارد.

هشت بار جلسه کمیسیون برجام برگزار شده اما یک بار اروپایی‌ها به صورت شفاف و علنی به نقض برجام توسط امریکا معترض نشده و در هیچ کدام از بیانه‌های این هشت جلسه اشار‌های به این مسئله نکرده‌اند یا در بحث وضع قوانینی مانند ممنوعیت ورود شهروندان ۳۸ کشور به امریکا، تمدید قانون ۱۰ساله داماتو یا کانسا با امریکایی‌ها همکاری حداکثری داشته‌اند. حال با توجه به این شرایط مجلس هیچ اضطراری احساس نمی‌کند تا نسبت به اقدامات ضدبرجامی امریکا-اروپا اقداماتی را نشان دهد؟

ما حداقل دستاوردها را داشتیم که رضایتبخش نبوده‌است. مسئولان دولتی هم همین مطلب را که چندسال پیش منتقدان مطرح می‌کردند، تأیید می‌کنند اما من با اینکه دستاوردها صفر بوده موافق نیستم. ما در کنار بحث اجماع جهانی، افکار عمومی داخلی را هم داشتیم. همانطور که گفتم، این احساس در اکثریت افکار عمومی داخلی به طور جدی وجود داشت که جمهوری اسلامی در این موضوع کوتاهی می‌کند و طرف مقابل جدی است. در موضوع توجیه افکار عمومی به نظر من مهم‌ترین مؤلفه داخلی است، یعنی امروز کمتر کسی پیدا می‌شود که تأیید کند در موضوع برجام ما کوتاهی کردیم؛ این هم دستاورد مهمی است. باید کل صحنه دیده شود و به تناسب آن کل، تصمیم گرفته شود. نه آن که شروع کنیم به بازتولید اینکه باز دوگانه دیگری در کشور راه افتاده است؛ یکی می‌گوید برویم به سمت درگیری و تحریم و جنگ یکی دیگری می‌گوید باید فاصله بگیریم. من معتقدم که این نوع گرایش‌ها واقع‌بینانه نیست. بهتر است جمهوری اسلامی در این موضوع سنجیده عمل کند و مقام معظم رهبری به این نکته توجه دارند. یعنی از اول مجوز و اذن دادند و در موضع منتقد ظاهر شدند و امروز هم در ادامه در همان موضع هستند. هیچ وقت ندیدم ایشان موضوع را داخلی کنند. چون همیشه بحثشان با طرف مقابل بوده است، با امریکا و اروپا از طرف ایشان دوطرفتی‌سازی داخلی اتفاق نیفتاده‌است. این رویکرد هوشمندانه را نه تنها مدافعان انقلاب و نظام، بلکه مخالفان انقلاب و نظام تحسین می‌کنند و می‌گویند رهبری هم در بحث منطقه و هم در بحث برجام، دقیق‌ترین، سنجیده‌ترین و حساب‌شده‌ترین موضع را داشته‌اند. دولت و مجلس بقیه هم مناسب‌است که همین مسیر را ادامه بدهند نه اینکه آن را تبدیل کنند به سر کوب بخشی از مخالفان داخلی خود و نیروهای داخلی و احساس بدی را در داخل به وجود بیاورند که همه نتایج از دست برود و موضع دشمن تقویت شود.

دو وظیفه عمده مجلس، قانونگذاری و نظارت است؛ حال مجلس دهم بر اساس اصل نظارت، توانسته عملکرد مناسبی در جهت برخورد با حقوق‌های نجومی (با توجه به انتقاداتی که نسبت به دیوان محاسبات وجود دارد) یا بحث سؤال و استیضاح وزرای کم‌کار داشته باشد؟

موضوعات متنوعی است؛ اینها یک موضوع نیست. موضوع حقوق‌های نجومی که حتماً باید نظام با آن برخورد می‌کرد و بعد از این هم باید برخورد کند (هرچند در این دو سال برخوردی صورت نگرفت). البته برخورد‌های پرانگنده صورت گرفت، موضع‌گیری‌ها هم اتفاق افتاد، درحالی که جریانی تلاش می‌کرد حقوق‌های نجومی را دارای پایه قانونی عنوان کند که خیلی آزاردهنده بود. در مقابل حرکت جدی و مؤثری هم صورت نگرفت. خیلی هم تلاش کردیم مثلاً پاداش پایان خدمت را منضبط کنیم (اسم پاداش روی آن است. اینکه یک نفر بیش از یک میلیارد پاداش بگیرد آن یکی ۲۰۰ میلیون تومان پاداش، تناسبی با هم ندارند). البته درعین ناپوری مصوبه اتفاق نیفتاد و وارد صحن شد که با آن هم موافقت نشد و حذف شد.
در موضوع حقوق‌های نجومی دیوان محاسبات گزارش‌های ضعیفی ارائه کرد. البته موضوع دیوان محاسبات را باید فراتر از حقوق‌های نجومی بررسی کنیم. حس می‌کنم در این دوره دیوان محاسبات نسبت به موضوع نظارت بر دولت بسیار سهل‌انگار شده‌است و مجموعه‌ای شکل گرفته که توجیه‌گری دولتی را که می‌توانست انجام بدهد یا انجام ندهد، به عنوان انحراف گزارش می‌کردند. در این دوره، حتی تکالیف هم به سه طور جدی به عنوان انحراف گزارش نمی‌شود یا از کنارش می‌گذرد. در استان‌ها ما شاهد وضعیت بدتری هستیم. در بعضی از استان‌ها رسماً مسئولان دولتی اعلام می‌کنند از اینکه دیوان محاسبات کاری به کار دست‌نگاه‌ها ندارد، تشکر می‌کنیم! بنابراین در خود دیوان هم مقدری شرایط اولیه دگرگون شده و حساسیت وجود ندارد و حتی با انعکاس مسائل هم مدیران موجود در دیوان، نسبت به موضوعات‌های خودشان حساسیتی نشان نمی‌دهند.

عمل این سهل‌انگاری را در چه می‌بینید؟
فکر می‌کنم یک رفتار مهربانانه‌تری در نظارت دیوان حاکم شده و حساسیت‌ها به حداقل رسیده‌است. من زحمات مستشاران و عزیزان دیوان را زیر سؤال نمی‌برم، اما در جمع‌بندی حساسیت‌ها کاهش پیدا کرده‌است. چرا مجلس در قبالت دیوان محاسبات به وظایف خود عمل نمی‌کند؟
فراکسیون منسجمی وجود ندارد. اگر گروهی فشار بیاورد گروه‌های دیگر اعتراض می‌کنند و جاده دقیق‌تری به کار ببریم بگوییم که حساسیت‌ها کاهش مطالب از طرف نمایندگان، این کار صورت می‌گیرد، تماس‌ها و گلاجهایی هست ولی شاهد اقدام مؤثر و مناسبی از سوی مسئولان دیوان محاسبات نیستیم.

رئیس مجلس تذکره‌هایی یا به نوعی صحبت‌هایی با رئیس دیوان محاسبات در جهت مر نفع کردن این مسائل داشتند؟

خبیر ندارم
جلسه‌رای اعتماد به وزرای پیشنهادی دولت دوازدهم را چگونه ارزیابی می‌کنید یا توجه به اینکه عملکرد نمایندگان در جلسه رأی اعتماد (مثلاً به عنوان مخالف وزیر مربوطه ثبت کرده‌اما در موافقت با وی سخن می‌گفتند) را بسیاری شاخص بی‌کیفیت بودن مجلس دهم می‌دانند؟

بله این انتقاد وارد است؛ همان زمان هم به دوستان گفتیم، اما همین دوستان اظهار می‌کردند که مخالفت خواهیم کرد اما در مخالفت‌هایشان شاهد حتی دفاع هم بودیم. مثلاً در مورد وزیر راه و شهرسازی یکی از آقایان در مقام انتقاد به مخالفت، شروع کرد به حمله به شهردار تهران آقای قالیباف. لذا این بداخلاقی است، از بین بردن فرصت‌هاست.

مجموعه ضعف‌های مورد اشاره در مورد مجلس، می‌تواند به علت واکسینه شدن مجلس در برابر فساد و رانت باشد؟
می‌توانیم عبارت دقیق‌تری به کار ببریم بگوییم که حساسیت‌ها کاهش پیدا کرده‌است؛ حساسیت‌هایی که معمول بوده در مجالس به حداقل رسیده است و افرادی که خلاف این وضعیت حرکت می‌کنند، هم در رسانه‌ها و هم در داخل مجلس در واقع منزوی می‌شوند. به همین دلیل انگیزه زیادی برای ابراز وجود به اظهارنظر پیدا نمی‌کنند.
تشکر می‌کنم از زمانی که در اختیار ما قرار دادید. بنده هم سپاسگزارم از زحمات روزنامه «جوان» از اول تأسیس تا الان.

^[1] دید و بازدید کمیسیون‌ها و مسئولان جای نظارت کلان را گرفته است